

International Journal of Language Education and Teaching
Volume 1 / 2013

**YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE YAZMA VE KONUŞMA
BECERİLERİ KAZANDIRMADA İLETİŞİMSEL YAKLAŞIMIN KULLANIMI
İÇİN MODEL ÖNERİSİ**

İzzet ŞEREF

Resarch Assistant

Atatürk University

Department of Turkish Education

ÖZET

Yabancı dil öğretim sürecinin, yalnızca öğretmenlerin edindikleri deneyimler ve yaptıkları gözlemlere dayanmaması ve bu sürecin, seçilen yöntem veya yaklaşımın gerektirdiği sağlam kuramsal temellerle desteklenmesi gerekmektedir. Bu araştırmada geçtiğimiz yirmi yıl içerisinde dil öğretiminde büyük bir çığır açan iletişimsel yaklaşımın yabancılarla Türkçe öğretiminde uygulanması ele alınmıştır. Yabancılarla Türkçe yazma ve konuşma becerisi kazandırmada uygulanması için iletişimsel yaklaşımla geliştirilen etkinliklere yer verilmiştir. Araştırmanın amacı modern bir dil öğretim yaklaşımı olan iletişimsel yaklaşımla yazma ve konuşma etkinlikleri hazırlayarak Türkçeyi yabancılarla öğreten öğretmenlere alternatif etkinlikler sunmaktır. Etkinlikler oluşturulurken iletişimsel yaklaşımda kullanılan dil öğretim tekniklerinden (grup çalışması ve ikili çalışma, drama, doğaçlama, rol oynama, benzetim, sorun çözme, iletişim oyunları) faydalanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yabancılarla Türkçe öğretimi, iletişimsel yaklaşım, yazma, konuşma.

**TELLING SKILLS TO GAINING FOR USE OF COMMUNICATIVE APPROACH MODEL
PROPOSAL IN TURKISH TEACHING TO FOREIGNERS**

ABSTRACT

The language teaching process should not only be restricted with the teacher's own observations and experiences, but also be based on the scientific and theoretical information. In this research found that communicative approach a big impact in last twenty years language teaching to Turkish teaching to foreigners is dealt with. The activities that have been developed to apply in teaching to foreigners Turkish writing and speaking skill according to communicative approach. The aim of the study is a modern approach to communicative language teaching approach, writing and speaking activities to provide alternative activities to prepare teachers to Turkish teaching to foreigners. Communicative approaches to language teaching techniques used in creating activities (group work and pair work, drama, improvisation, role-playing, simulation, problem solving, communication games) are used.

Key Words: Turkish teaching to foreigners, communicative approach, writing, speaking.

1. Giriş

Dil, ilk çalışmaların yapılmaya başlandığı zamandan beri bir iletişim aracı olarak tanımlana gelmiştir. Aksan'a (2003) göre dil, düşünce, duygu ve isteklerin, bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan öğeler ve kurallardan yararlanarak başkalarına aktarılmasını sağlayan çok yönlü, çok gelişmiş bir dizgedir. Dilin tanımını yapan her teorisyen gibi Aksan da dilin iletişimi sağlamada temel araç olduğuna dikkat çekmiştir. Yani dilin kullanılmasında esas amaç iletişim kurmak, anlaşmaktır. Dil her ne kadar bir dizgeler sistemi olsa da insanlar konuşurken dilin bu yönüne dikkat etmezler. Zira konuştuğu dilin sistemi ve yapısı adına hiçbir şey bilmeyen insanlar da dilin kendilerine tanıdığı olanakları çok güzel kullanabiliyorlar.

Bu noktada dil öğretim sürecinin de yeniden sorgulanması ve ona göre şekillendirilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Eğer dili kullanmadaki esas amaç iletişim sağlamaksa dil öğretiminde de iletişimin ön plana çıkarılması gerekir. Ülkemizde dil öğretimi adına ilk akla gelen dilin kurallarının klasik yöntemle anlatılmasıdır. Oysaki dünyada bu şekilde bir dil öğretimi kabul görmemektedir. Dil öğretiminde temel amacın ise öğretilmek istenen dilin olanaklarının ve ifade gücünün metin esaslı olarak öğrencilere kazandırılması olmalıdır.

Dili bir kurallar bütünü olarak görmek ve bu kuralları klasik yöntemle kavratmaya çalışmak, dil öğretim sürecini zora sokmaktadır. Oysaki dil en iyi yaparak ve yaşayarak öğrenilir. Türkçeyi öğrenen bir yabancı öğrenme sürecinde aktif olmadığı sürece Türkçe iletişim yeteneği kazanamaz.

Dil bilim, dili her yönüyle ele alan ses, vurgu, sözcük, sözdizimi ve anlam açısından inceleyen, ortaya çıkan sonuçları sistemli hale getirip betimlemeye çalışan bir bilim dalı olarak tanımlanabilir. Dil bilim, bu tanımdan da anlaşılacağı üzere geniş bir alana sahiptir. Dilin her boyutu dilbilimin ilgi alanına girmektedir.

Modern dil bilimin ünlü teorisyenlerinden Chomsky'nin üretimsel-dönüşümlü dil bilgisi kuramına göre dilin doğası iki kavramla açıklanabilir. Bunlardan biri *Competence* (yeti) diğeri ise *Performance* (edim) kavramlarıdır. Burada *Competence* kavramıyla bir dilin alt yapısının, yani bir dil sisteminin insanın beyinde veya zihninde nasıl işlediğini kavramaya, anlamaya yarayan bir sistemin olduğu, *Performance* kavramıyla da o dilin günlük hayatta uygulanışı, yazılı ve sözlü iletişim ortamlarında kullanılışı anlatılmak istenmiştir. Son dönemlerde bu kavramlarla dilin doğasını açıklamanın yetersiz olduğu ve bunun yanına bir de *Communicative Competence* denilen iletişim yetisi adıyla üçüncü bir boyutun eklenmesinin uygun olacağı görüşü ağırlık kazanmıştır (Demirel, 1999: 42).

Diğer yandan yabancı dil öğretim metotlarının çoğu, öğrencilerin amaç dilde iletişim kurmayı öğrenmelerini hedeflemektedir. 1970'lerde eğitimciler amaç yolda doğru ilerleyip ilerlemedikleri hususunda kendilerini sorgulamışlardır. Bazıları, öğrencilerin sınıf ortamında yabancı dili rahatça konuşabildiklerini fakat okulun dışında herhangi bir sosyal ortamda öğrendikleri yabancı dilde iletişim kuramadıklarını gözlemlemişlerdir.

Başka bir grup eğitimci de yabancı dilde iletişim kurmak için sadece dil yapılarını öğrenmenin yeterli olmadığını saptamışlardır. Öğrenciler dil yapılarını kullanmayı bilebilirler fakat dili kullanamayabilirler. Kısacası, yabancı dilde iletişim kurabilmek için dil kalıpları ve yapılarından daha fazlasına gereksinim vardır. Bu da iletişimsel yetidir, yabancı dilde nerede, ne zaman, ne diyeceğini bilebilmektir. Bu şekildeki gözlemler, 1970'lerin sonlarında ve 1980'li yılların başlarında eğitim alanında dilsel yapı odaklı yabancı dil eğitim metodundan, iletişimsel yaklaşıma yönelik bir değişime katkıda bulunmuştur (Freeman, 2006: 121).

Budak (1992)'a göre iletişimsel yaklaşım, öğretmenin yönlendiriciliğinde, öğrenciler arası etkileşime dayanan ve özgüveni geliştirmeyi ön planda tutarak, öğrenci ilgisini sürekli canlı tutmayı ve böylece eğitim programındaki hedeflere ulaşmasını amaçlayan öğrenci merkezli bir yaklaşımdır.

İletişimsel yaklaşım, dille iletişim kurulmasında dil bilgisi kurallarının yanında bazı kullanım ve konuşma kurallarının da olduğunu vurgular. Dil öğrenmenin temelinde yatan ana amaç, dilin asıl işlevi olan yazılı-sözlü iletişimin sağlanmasıdır. Buna göre, dilin kurallarından çok bir iletişim aracı olarak kullanılması önemlidir. Dil öğretiminde kurallarına uygun cümle aşaması son aşama olmalıdır. Dil öğrenme sürecinde öğrencinin geçirdiği zihinsel süreç önemli bir yer tutar. Bu yaklaşıma göre, öğrenciler kalıpları ezberlemek yerine, öğrendiklerini anlamaya ve kavramaya yönlendirilir. Geçirdiği zihinsel süreç sonrasında amaç, anladıklarını ve kavradıklarını uygulama sahasına koymalarını sağlamaktır. İletişim öğrencinin cümleler kurmasıyla değil, bu cümleleri sınıflandırması, sorular sorması, bir görüş ifadesi haline getirmesiyle gerçekleşir (Hengirmen, 2000: 31-36).

Bu genel bilgilerden hareketle iletişimsel yaklaşımın özellikleri şu şekilde sıralanabilir (Demirel, 1999'dan Akt. Temizöz, 2008: 31-32):

- *"Sınıf ortamı, gerçek hayatın ve gerçek iletişimin provası için uygun fırsatı sağlar. Bu sebeple yaratıcı rol oynama, benzetim, projeler, anketler gibi kendiliğinden, doğaçlama oluşacak ürünler üzerinde durulur.*
- *İletişim, bütün işlevlerin izgesini (bilgi edinme, özür dileme, sevdiği/ sevmediği şeyleri belirtme gibi) ve niyetleri (geç kaldığı için özür dilemek, en yakın postanenin nerede olduğu sormak gibi) içine alır.*
- *Öğrenciler, o dilin konuşulduğu ülkeye gittiklerinde karşılaşacakları gerçeğe hazırlıklı olmalıdır, günlük hayattaki her türlü durumla başa çıkabilmelidirler.*
- *Ortalama bir iletişimi sağlayacak dil öğretimi üzerinde durmaktadır. Bütün iletişimlerin sosyal amaç taşıdığına (öğrencilerin söylemek ya da öğrenmek istediği bir şeyler olduğuna) inanmaktadır.*
- *İletişimsel yaklaşım, sadece konuşma yeteneğiyle sınırlı değildir. Okuma ve yazma yeteneklerinin de, öğrencilerin kendilerini dört yetenek alanında yeterli hissetmeleri için, geliştirilmelerine yardımcı olmak gerekir. Okuma, özetleme, çeviri, tartışma gibi çeşitli aktivitelerle dil daha akıcı hale gelir, öğrencilerin dili kullanımı daha da gelişir.*
- *Hatalar, dil öğreniminin doğal bir parçasıdır. Dili akıcı ve yaratıcı bir şekilde kullanmak için elinden geleni yapmaya çalışan öğrenciler, mutlaka hatalar yaparlar. O an hemen o hatayı düzeltmek gereksizdir ve yaratıcılığı engeller. Düzeltme ertelenir, öğretmen tarafından not edilir, daha sonra üzerinde durulur.*

- Öğrencilerin kendilerini rahatça ifade etmelerine izin verilir, dil bilgisi yapısı ikinci sıradadır.
- İkili çalışma ve grup çalışmalarını içeren aktif öğrenme biçimi üzerinde daha çok durulur.
- Dil analizi ve gramer açıklamaları bazı öğrencilere yardımcı olabilir, fakat amaç dilin kapsamlı şekilde tecrübe edilmesi bütün öğrencilere yardımcı olur. Öğrenciler yabancı dildeki konular hakkında mümkün olduğunca çok konuşmaya ve dinlemeye ihtiyaç duyarlar, böylece amaç dilde konuşulan konuya hâkim olurlar ve konuyu daha iyi özümserler.
- İletişimsel yaklaşım, dili kişiselleştirir ve sınırlar, öğrencilerin ilgilerine göre şekil alır. Böylece anlam kazanan dil, öğrenciler tarafından kolayca öğrenilir.
- İletişimsel yaklaşımda günlük dil kullanılır. Bu insanlar arası iletişimi sağlayan dildir; resmi, dilbilgisi kurallarına bağlı, sınav odaklı dil değildir.”

Yabancı dil öğretiminde iletişimsel yaklaşımın uygulanması esnasında dikkat edilmesi gereken durumlar ise şöyle özetlenebilir (Demirel, 1999: 52):

- “Öğrenci için bir anlam taşıyan sözlü ve yazılı iletişim etkinliklerine ağırlık verilmelidir.
- Öğretimin öğrenci merkezli yürütülmesine özen gösterilmelidir.
- Öğretim etkinlikleri çoğunlukla karşılıklı diyalog, grup çalışması, taklit, problem çözme ve eğitsel oyunlarla öğrenime dayalı olarak tasarlanmalıdır. Bu etkinliklerin, öğrencilerin bilgilerini veya fikirlerini birbirlerine aktarmalarını veya sadece sosyal amaçla konuşmalarını esas almaları gerekmektedir.
- Öğretimde, yabancı dilde yazılmış ve günlük iletişimde kullanılan özgün materyaller kullanılmalıdır.
- Öğretmen hem anadiline, hem de öğrettiği yabancı dile hâkim olmalıdır.
- Öğretmenin rolü, öğrencilere amaçlarına uygun bir şekilde iletişim kurlmalarında yardımcı olmaktır.”

Sözlü iletişimin esas işlevlerinden olan konuşma, dinleme ve anlama Türkçenin yabancılara öğretiminde önemsenmeli ve sözlü iletişim yetisinin geliştirilmesi için bu alanlarla ilgili oluşturulacak etkinliklerde iletişimsel yaklaşım göz önünde bulundurulmalıdır. Sözlü iletişimin yanında yazılı iletişim de insanlar arasındaki anlaşmanın farklı bir aracıdır. Dilin temel eylemlerinden olan yazılı iletişim kişinin dil bilincinin oluşmasında çok etkili bir araçtır.

Türkçenin yabancılara öğretiminde iletişimsel yaklaşımın bir yöntem olarak ortaya çıkışı eskiye dayanan bir durum değildir. Bu yöntemin henüz tam olarak kabul edildiği de söylenemez. Hâlihazırdaki tartışmalar bu sonucu doğursa da modern dil öğretiminde iletişimsel yaklaşım önemsenir hâle gelmektedir. Türkiye’de günümüzde yapılmış çok çalışma olmasa da her geçen gün farklı çalışmaların yapılmaya başlandığı görülmektedir. Literatüre bakıldığında iletişimsel yaklaşımın öğrenme üzerindeki etkisini ortaya koymayı amaçlayan Temizöz (2008)’ün “Yabancı dil öğretiminde dil bilgisi çeviri yöntemi ve iletişimci yaklaşım uygulamalarının öğrencilerin öğrenme becerisi üzerindeki etkisi” adlı çalışması dikkat çekmektedir. Araştırmacı bu çalışmada dil bilgisi çeviri yöntemi ile iletişimsel yaklaşımın, öğrencilerin öğrenme düzeylerine etkileri arasındaki farklılığı ortaya koymayı amaçlamıştır.

Araştırma sonunda, iletişimsel yaklaşımın kullanıldığı deney grubu ile dil bilgisi çeviri yönteminin kullanıldığı kontrol grubunun akademik başarı düzeylerinde deney grubunun lehine anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür.

Güneş (2011) de “Dil öğretim yaklaşımları ve Türkçe öğretimindeki uygulamalar” adlı çalışmasında dilin sosyal bir iletişim aracı olduğu düşüncesini önemsemiş ve dil öğretimi yapılırken bu düşünceden hareketle çeşitli etkinlik, proje ve çalışmaların yapıldığını söylemiştir. Dilin iletişim boyutunu ön plana çıkaran ve dil öğretiminde uygulanacak etkinliklerin oluşturulmasında iletişimsel yaklaşımın dikkate alınması gerektiğini söyleyen Aktaş (2004) “Yabancı dil öğretiminde iletişimsel yeti” adlı çalışmasında iletişimsel yetinin kuramsal tartışmasını yapmıştır. Bu çalışmanın iletişimsel yaklaşımın temellendirilmesinde çok önemli bir yere sahip olduğu görülmüştür.

1.1. Araştırmanın Önemi

Alanda yapılan araştırmalara bakıldığında yabancı dil öğretiminde iletişimsel yaklaşımla ilgili çalışmaların varlığı görülmekte, ancak Türkçenin yabancılara öğretiminde bir dil öğretim yöntemi olarak iletişimsel yaklaşımla ilgili çalışmaların yok denecek kadar az olduğu anlaşılmaktadır. Dünyada kabul gören ve uygulanan bu yaklaşımın Türkçenin öğretiminde yeterince kullanılmıyor olması başarılı sonuçların elde edilmemesinde çok önemli bir etkidir. Çünkü dil öğretiminde klasik yöntemler günümüzün iletişim çağında etkisiz kalmakta ve başarılı sonuçlar kazandırmamaktadır.

Türkçenin yabancılara öğretiminde iletişimsel yaklaşımı dikkate alan ve bu yaklaşımla yazma ve konuşma becerisi kazandırmada kullanılacak etkinlik örnekleri sunan bu çalışma, alandaki eksiklik de dikkate alındığında önemli hâle gelmektedir. Çünkü gerek yazma ve konuşma çalışmalarında uygulanan etkinliklerde gerekse de yabancılara Türkçe öğretmek amacıyla hazırlanan setlerdeki etkinliklerde dilin iletişim boyutunu ön plana çıkarma gibi bir amacın olmadığı gözlemlenmektedir. Böyle olunca da öğrencilerin yazma ve konuşma becerilerinin geliştirilmesinde sıkıntıların yaşanması kaçınılmaz olmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı iletişimsel yaklaşım rehber alınarak Türkçenin yabancılara öğretiminde kullanılmak üzere yazma ve konuşma etkinlikleri hazırlamaktır. Daha önce yapılmış olan çalışmalara katkı sağlamak ve daha güncel bakış açılarıyla yazma ve konuşma etkinlikleri hazırlayarak Türkçeyi yabancılara öğreten öğretmenlere alternatif etkinlikler sunmaktır. Elde edilen veriler doğrultusunda çağdaş öğretim yöntem ve teknikleriyle hazırlanan öğrenci merkezli etkinliklerle öğrencilerin yazılı ve sözlü iletişim kurabilme becerilerinin geliştirilmesine katkı sağlamaktır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki araştırma sorusuna cevap aranmıştır:

Türkçenin yabancılara öğretiminde iletişimsel yaklaşımın yazma ve konuşma becerisi kazandırmada kullanılabilmesine yönelik etkinlik örnekleri neler olabilir?

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Türkçenin yabancılara öğretiminde iletişimsel yaklaşımın yazma ve konuşma becerisi kazandırmada kullanılabilmesine yönelik etkinlik örnekleri için model önerisi sunan bu çalışmada etkinlikler oluşturulurken iletişimsel yaklaşımda kullanılan dil öğretim tekniklerinden (grup çalışması ve ikili çalışma, drama, doğaçlama, rol oynama, benzetim, sorun çözme, iletişim oyunları) yararlanılmıştır. Etkinlikler bu teknikler temel alınarak programlanmış ve oluşturulmuştur.

2.2. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın verileri doküman incelemesi tekniğiyle elde edilmiştir. Araştırma kapsamında Türkçe öğretim setlerindeki yazma çalışmaları ve yenilenen Türkçe öğretim programındaki yazma ve konuşma etkinlikleri incelenmiştir. İncelemeler sonucunda elde edilen bilgilerden hareketle iletişimsel yaklaşımı temel alan yeni yazma ve konuşma etkinlikleri oluşturulmuştur. Etkinlikler düzenlenirken öğrencilerin ilgi ve dikkatlerini çekmek adına çeşitli görsellerden ve renklendirmelerden de faydalanılmıştır.

3. Bulgular

3.1. Etkinliklerin Uygulanışında Genel Olarak Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

1. Öncelikle sınıfınızdaki öğrencilerinizin sevilerini tespit ediniz ve ortaya çıkan sonuca göre etkinlik seçiminde bulununuz.
2. Öğrencilerinize uygulamayı düşündüğünüz etkinlikle ilgili hazırlık gerekiyorsa, bu etkinliğin başında belirtilmiştir. Gereken hazırlıkları dersten önce yapınız ve çalışmalar için gerekli olan materyalleri hazırlayınız.
3. Etkinliklerde belirtilmiş olan “Etkinliğin Uygulanışı” bölümünü okuyunuz ve derse girmeden önce bir uygulama yapınız. Ya da aşamaları daha iyi kavramak adına bir kâğıda yazınız. Çalışmayı nasıl sunacağınızı ve nasıl yürüteceğinizi düşününüz.
4. Etkinlik boyunca nasıl bir rol üstleneceğiniz konusunda kesin bir karara varınız. Yani etkinliklerde katılımcı mı, rehber mi, yoksa gözlemci mi olacağınızı tespit ediniz.
5. Etkinlikler sırasında karşılaşılan problemleri sonraki tecrübelerde hazırlıklı olmak amacıyla not ediniz ve ilerleyen çalışmalarda bunları göz önünde bulundurunuz.

3.2. İletişimsel Yaklaşımla Türkçe Anlatma Becerileri Kazandırmada Uygulanabilecek Etkinlikler

3.2.1. Tanışıyoruz

Hedeflenen Beceriler: Yazma, konuşma.

Amaçlar: Kişisel bilgilerden hareketle arkadaşını tanıma ve diğer öğrencilere tanıtmak.

Kazanımlar: Çevresiyle iletişim kurarak etrafındakileri tanıyarak ve tanımlar.

Seviye: Temel

Organizasyon: İki kişilik gruplar hâlinde yapılır.

Hazırlık: Öğrencilerin sayısı kadar tanışma kartı (Örnek 1.) ve toplu iğne.

Süre: 20 dakika

Etkinliğin Uygulanışı:

1. Öncelikle öğrenciler iki kişilik olmak üzere gruplara ayrılır. Ve gruplardaki her öğrenciye bir kart verilir.
2. Gruplardaki öğrenciler birbirleriyle tartışarak kartın üzerindeki bilgileri doldururlar.
3. Gruplardaki öğrenciler birbirlerini kartlarda yazan bilgilerden hareketle sınıftaki arkadaşlarına tanıtır.
4. Son olarak gruplardaki öğrenciler tanıttıkları arkadaşlarına ait olan kartı arkadaşının yakasına takar. Ya da öğrenciler kartın üzerine portrelerini çizerler ve ders bitiminde bu kartlar sınıf panosuna asılır.

Ayrıca grup arkadaşını tanıtan öğrenciler tanıtmak esnasında arkadaşları hakkındaki fikirlerini de ifade edebilir. Öğretmenin bu konuda biraz serbest davranması yaratıcılığı ön plana çıkaracaktır.

Uygun bir kart şu şekilde olabilir:

Örnek 1.

Adı:	Portresi
Soyadı:	
Yaşı:	
Memleketi:	
Mezun olduğu okul →	
Yapmaktan hoşlandığı şeyler →	
Boş zamanlarında ne yapar? →	

3.2.2. Benzer miyiz, Farklı mıyız?

Hedeflenen Beceriler: Yazma, konuşma.

Amaçlar: Tahmin yürütme, arkadaşının fikirlerini, hoşlandıklarını ve hoşlanmadıklarını açıklama.

Kazanımlar: Çevresindekilerle ileri boyutta iletişim kurarak tanışır, fikir yürütür.

Seviye: Temel

Organizasyon: İkili gruplar hâlinde yapılır.

Hazırlık: Öğrencilerin benzer ve farklı yönlerini yazabilecekleri bir form hazırlanır ve hazırlanan formlar öğrencilerin sayısı kadar çoğaltılır.

Süre: 20-30 dakika

Etkinliğin Uygulanışı:

1. Öğrenciler ikişerli olmak üzere gruplara ayrılırlar. Gruplardaki iki öğrenci de grup arkadaşıyla benzer olan beş yönünü ve farklı olan beş yönünü yazar. Ancak öğrencilerin yazdıklarını birbirlerine göstermemesi gerekir. Bu komutların öğrencilerin zihninde somutlaşması adına şu gibi örnekler verilebilir:

“Ben ve arkadaşım futbol oynamayı çok severiz.”

“Ben aksiyon filmleri izlerim ama arkadaşım duygusal filmler izler.”

2. Daha sonra gruptaki öğrenciler birbirlerine benzerliklerini söyler ve bu konu hakkında tartışır. Son olarak ise farklı oldukları konular hakkında konuşurlar. Öğrenciler birbirlerini eleştirebilirler.

Not: Öğrencilerin bahsettikleri konular sınıftaki davranışlarından, boylarının uzunluğundan veya kısalığından, göz renklerinden, kıyafetlerdeki seçimlerinden de oluşabilir.

3.2.3. Sen?

Hedeflenen Beceriler: Yazma, konuşma.

Amaçlar: Soru sorma, bilgi toplama, toplanan bilgileri sınıfla paylaşma.

Kazanımlar: Çevresindekileri tanır, rahatlar, utangaçlığını yener, özgüven kazanır ve sosyal olarak etkin olur.

Seviye: Orta

Organizasyon: Sınıfça yürütülür.

Hazırlık: Örnek 2.'deki gibi öğrenci sayısı kadar bir kâğıda soru yazılır. Sonra örnekte de görüldüğü gibi hazırlanan sorular kılavuz çizgilerinden kesilerek hazır hale getirilir. Ayrıca sınıf kalabalıksa her bir öğrenci için bir sınıf listesi hazırlanır.

Süre: 20-25 dakika

Etkinliğin Uygulanışı:

1. Sınıftaki her öğrenciye üzerinde bir soru yazılı olan bir görev kâğıdı verilir. Eğer sınıf mevcudu fazla ise öğrencilere birer tane de sınıf listesi dağıtılır.
2. Öğrenciler ellerindeki kâğıtta yazılı olan soruyu tüm arkadaşlarına yönelterek aldığı cevapları yazarlar. Öğrenciler bir defa sorduğu kişiye bir daha sormamak için soru sorduğu arkadaşının listedeki isminin üzerini çizerler.
3. Soru sorma ve cevap alma aşaması tamamlanınca, her öğrenci sorusunu okur ve aldığı cevapları, cevabı verenin ismini de okuyarak sınıfla paylaşır.

Not: Çalışma esnasında çok fazla gürültü ve karışıklık olmaması adına öğrencilerden gruplar oluşturarak da etkinlik yürütülebilir. Ayrıca soru kâğıtlarındaki soruların içeriği sınıfın yaş ve ilgi düzeyine göre değişebilir. Bu konuda tercih öğretmenlerindir.

Örnek 2.

Ne tür film izlemeyi seversin?	Yemek yapmayı biliyor musun?
En çok hangi sporu seversin?	Bir günde kaç saat televizyon izlersin?
Hangi tür müzik dinlemeyi seversin?	Şiir okumak hoşuna gider mi?
Türk yemeklerinden hangilerini biliyorsun?	En çok hangi ülkeyi görmek istiyorsun?
Seni en çok ne kızdırır?	En çok hangi içecekleri seversin?

3.2.4. Nasıl Bir Gelecek?

Hedeflenen Beceriler: Yazma, konuşma.

Amaçlar: Soru sorma, tartışma, tahmin yürütme.

Kazanımlar: Gelecekle ilgili fikir yürütür, şimdi ile gelecek arasında karşılaştırmalar yapar.

Seviye: Orta

Organizasyon: İkişerli gruplar hâlinde yürütülür.

Hazırlık: Her öğrenci için Örnek 3.'deki gibi bir adet çizelge hazırlanır.

Süre: 25-30 dakika

Etkinliğin Uygulanışı:

1. Öncelikle ikişerli olmak üzere gruplar oluşturulur. Her öğrenciye bir tane zaman çizelgesi verilir (Örnek 3.). Gruplardaki öğrencilerden biri çizelgedeki karelere olması muhtemel olan kötü şeyleri yazarken diğeri de iyi şeyleri yazar.

2. Çizelgeler bireysel olarak doldurulduktan sonra gruplardaki öğrenciler grup içi tartışmalar yaparak ortak bir karara varmaya çalışırlar. Yapacakları sunumun içeriğini tasarlarlar.

3. Son olaraksa gruplar hazırladıkları sunumları diğer gruplarla paylaşırlar. Burada zaman konusuna dikkat edilmelidir. Her gruba eşit zaman verilmeli ve bu zaman mümkün olduğunca kısa tutulmalıdır.

Örnek 3.

		GELECEK				
Yer ve kişiler	Dünyamız					
	Şehrimiz					
	Ailem					
	Ben					
	Arkadaşım					
		Bugün	Bir yıl sonra	Beş yıl sonra	On yıl sonra	
		Zaman				

3.2.5. Bu nasıl biri?

Hedeflenen Beceriler: Yazma, konuşma.

Amaçlar: Duygu ve düşünceleri ifade etme.

Kazanımlar: Çevresindeki arkadaşlarını gözlemler, tanımlar ve onların hakkında yorumlar yapar.

Seviye: Orta

Organizasyon: Sınıfça yürütülür.

Hazırlık: A4 ebadındaki kâğıtları dört eş parçaya bölerek öğrencilerin sayınca kâğıt hazırlayınız.

Süre: 20-25 dakika.

Etkinliğin Uygulanışı:

1. Her öğrenci ismini bir kâğıda yazar. İsimlerin yazılı olduğu kâğıtlar toplanır, karıştırılır ve tekrar dağıtılır. Bu aşamada kâğıtların, kâğıtta yazılı olan ismin sahibine gitmemesine dikkat edilir.
2. Her öğrenci aldığı kâğıtta yazılı olan isimle ilgili yorumlarını, düşüncelerini ve eleştirilerini yazar. Daha sonra kâğıtlar tekrar toplanır ve tekrar dağıtılır. Bu işleme zaman elverdikçe devam edilir. Böylelikle bir isimle ilgili birden fazla kişi yorum yapmış olur.
3. Son olaraksa kâğıtlar toplanır ve kâğıtlar sırayla okunur. Bu aşamada yorum yapan öğrencilerle yorum yapılan öğrenciler arasında tartışmalar yapılmasına izin verilebilir. Yorum sahiplerine neden soruları yöneltilebilir.

3.2.6. Gerçekleştirmek İstediyin Amaçların Ne?

Hedeflenen Beceriler: Yazma, konuşma.

Amaçlar: Niyetlerini, isteklerini ve yapmak istediklerini yazma ve ifade etme.

Kazanımlar: Hayattan beklentilerini planlayarak ve geleceği hakkında fikir yürüterek ifade gücünü geliştirir.

Seviye: Orta

Organizasyon: Öncelikle bireysel, ilerleyen bölümde grup olarak ve sınıfça yürütülür.

Hazırlık: Her öğrenci için gelecekle ilgili amaçlarını yazabilecekleri bir bildiri hazırlanır (Örnek 4.)

Süre: 20-25 dakika.

Etkinliğin Uygulanışı:

1. Her öğrenci bildiri formunda yer alan amaç alanları bölümünden bir yıl içinde, beş yıl içinde ve otuz yıl içinde gerçekleştirmek üzere her dönem için bir alan belirler. Formda yer alan boşlukları ona göre doldurur. Mesela; eğitim, iş, aile olmak üzere üç alan seçen bir öğrenci, bir yıl içinde eğitimiyle, beş yıl içinde ailesiyle, otuz yıl içinde de işi ile ilgili gerçekleştirmeyi düşündüğü amaçlarını yazabilir.

2. Öğrenciler bildiri formlarını yukarıdaki öneriye göre doldurduktan sonra gruplar şekillendirilir. Öğrenciler kendi gruplarındaki arkadaşlarına amaçlarını anlatır ve aralarında tartışır. Grup tartışması yerine sınıf tartışması da yaptırılabilir. Öğrencilerin kendi aralarında sorulu cevaplı tartışmaları için uygun ortam oluşturulabilir.

Örnek 4.

Alanlar	BİR YIL İÇİNDE
İş	
Eğitim	
Aile	
Seyahat	
Evlilik	
İstekler	BEŞ YIL İÇİNDE
Beklentiler	
	OTUZ YIL İÇİNDE

3.2.7. Hikâye Kartlarıyla Hikâye Yazma

Hedeflenen Beceriler: Yazma, konuşma.

Amaçlar: Gördüklerini tasvir etme, tanımlamaya çalışma.

Kazanımlar: Karşılaştığı nesnelere ve olayları değerlendirir.

Seviye: Orta

Organizasyon: Grup çalışması şeklinde yürütülür.

Hazırlık: Öğrenci mevcudunun yarısı kadar hikâye kartı hazırlanır (Örnek 5.). Daha sonra hazırlanan kartlar ikiye kesilir.

Süre: 25-30 dakika.

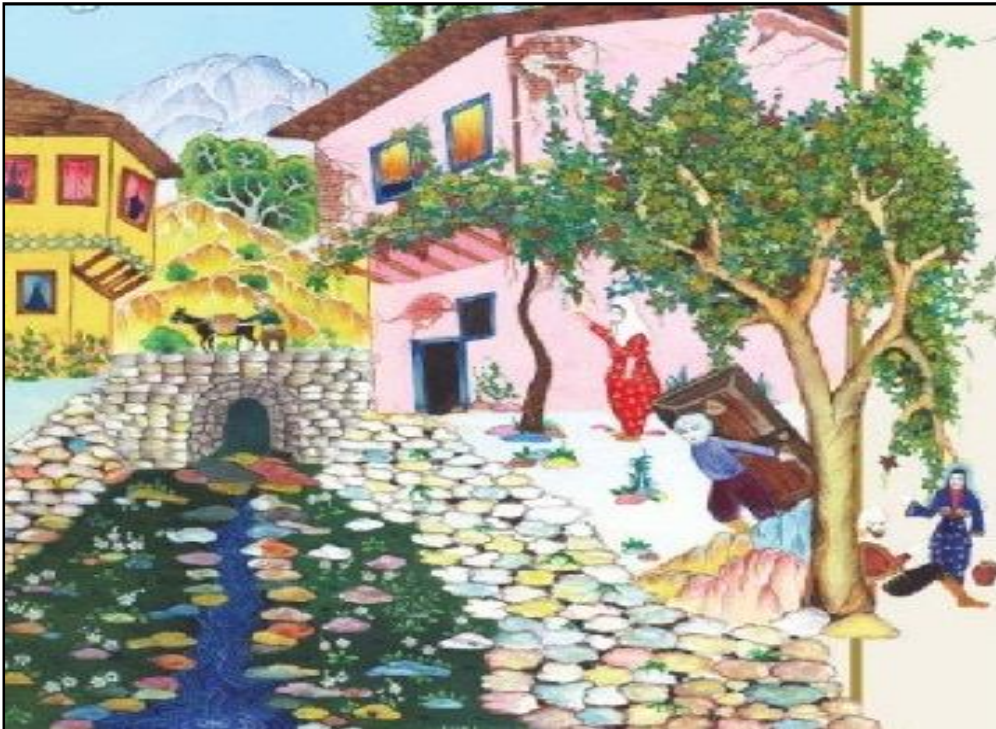
Etkinliğin Uygulanışı:

1. Öğretmen her öğrenciye ortadan ikiye kesilmiş olan hikâye kartlarından bir tane dağıtır. Yani bir kart iki ayrı öğrenciye gelmiş olur.
2. Öncelikle öğrenciler yarısı olmayan kartta tam olarak ne olduğunu tahmin ederler ve bu tahminlerini küçük bir kâğıda yazarlar.
3. Daha sonra öğrenciler sınıfı dolaşarak ellerindeki kartın diğer yarısının kimde olduğunu bulmaya çalışırlar.
4. Kartının diğer yarısını bulan öğrenciler tahminlerinin doğru olup olmadığını kontrol ettikten sonra grup arkadaşlarıyla tartışarak kartın bütününden hareketle bir hikâye oluşturmaya çalışırlar.
5. Son olarak ise eğer zaman kalırsa öğrencilere yazdıkları hikâyeleri sınıfa sunmak için söz hakkı verilir. Bu süreç mümkün olduğunca kısa tutulabilir.

Örnek 5. Hikâye Kartları

Resim 1

Resim 2

3.2.8. Şirketinizi Kurun!

Hedeflenen Beceriler: Yazma, konuşma.

Amaçlar: Düşünme ve fikir yürütme yoluyla dil becerilerini geliştirme.

Kazanımlar: Düşüncelerini çekinmeden ifade eder, grup çalışmasında etkin iletişim kurar.

Seviye: Orta

Organizasyon: Grup çalışması şeklinde yürütülür.

Hazırlık: Etkinlikten önce öğrencilerden renkli kalem, resim kâğıdı, makas, yapıştırıcı gibi malzemeler getirmeleri istenir.

Süre: 40-45 dakika

Etkinliğin Uygulanışı:

1. Öğretmen öğrencilerden beşerli olmak üzere gruplar oluşturur. Ve gruplara bir şirket kuracaklarını, bu şirketin tanıtımı için de broşür, el ilanı ve poster hazırlayacaklarını söyler.
2. Gruplar kendi içlerinde nasıl bir şirket kuracaklarını ve bu şirketin reklam stratejilerinin nasıl olacağını tartışırlar.
3. Öğrencilere reklam kâğıtlarını, el ilanlarını, broşürleri hazırlamaları için 25 dakika kadar zaman verilir.
4. Bu sürenin sonunda gruplardan kurdukları şirketleri reklam kâğıtlarına, el ilanlarına, broşürlere dayanarak tanıtılmaları istenir. Tanıtım esnasında grup üyelerinin hepsinin aktif olmasına dikkat edilir. Bu konuda öğrencilere şirket bünyesinde görev dağılımı yapmaları gerektiği söylenebilir.
5. Tanıtımlar bittikten sonra ise en çok beğenilen sunum sınıf panosuna asılabilir ve birinci olan grup ödüllendirilebilir.

4. Sonuç ve Öneriler

Türkçenin yabancılara öğretiminde dikkat edilmesi gereken temel noktalardan birisinin dil öğrenen bireylerin öğrenme sürecinde aktif olmasıdır. Bu çalışmada bu nokta göz önünde bulundurularak öğretmenin rehber olduğu öğrencilerin ise aktif olarak sürece katıldığı etkinlikler ortaya konulmuştur. Türkçenin sadece Türkiye’de değil, Türkiye’nin dışında birçok ülkede öğretildiği de düşünülerek etkinliklerle sınıflarda doğal öğrenme ortamları oluşturulmak istenmiştir. Çünkü bir dil ancak doğal ortamında öğrenilir. Bir dilin özellikleri, o dile ait jest ve mimikler, o dilin taşıdığı kültürel kodlar doğal ortamlarla hedef gruba aktarılabilir.

Bireyin toplumda aktif olduğu ve iletişim çağının en uç noktasının yaşandığı bu dönemde klasik yöntemlerle dil öğretimi yapmak olumlu sonuçlar doğurmayacaktır. Nitekim Temizöz (2008), dil bilgisi çeviri yönteminin ve iletişimsel yaklaşımın öğrencilerin akademik başarılarına olan etkisini incelediği çalışmasında, iletişimsel yaklaşımın kullanıldığı deney grubundaki öğrencilerin akademik başarıları lehine anlamlı bir farklılığın olduğu sonuca ulaşmıştır. Tüm bunlar düşünüldüğünde Türkçenin yabancılara öğretiminde modern dil öğretim stratejilerinin dikkate alınması ve bu doğrultuda yeni bir planlamanın yapılması gerektiği sonucu ortaya çıkmaktadır.

Bu konuda çalışma yapacak olan araştırmacılara yapılabilecek olan öneriler ise şunlardır:

1. İletişimsel yaklaşımı esas alan etkinliklerin sayısı artırılabilir. Ya da farklı dil öğretim yöntemlerinden hareketle gerek Türkçe öğretmenlerine yardımcı olmak, gerekse de araştırmacılara yeni çalışma alanları yaratmak için yeni etkinlikler oluşturulabilir.
2. Bu çalışmada ortaya konulan etkinlikler daha ileri bir çalışmaya temel olabilir. Yani bu etkinlikler farklı deneysel araştırmalarda uygulanıp sonuçları verilebilir.
3. Yabancılara Türkçe öğretmek amacıyla hazırlanan setlerde dilin temel becerilerini geliştirmek amacıyla iletişimsel yaklaşımın esas alındığı etkinliklere yer verilebilir.
4. Yabancılara Türkçe öğreten okutmanlara rehberlik olması adına öğrencilerin dil öğrenme süreci içerisinde aktif olabilmeleri ve doğal bir ortamın sağlanması için yeni yaklaşımlar üzerinde detaylı çalışmalar yapılabilir.

5. Kaynakça

- Aksan, Doğan. (2003), *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dil Bilimi*, 2. Baskı, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Aktaş, Tahsin. (2004), "Yabancı Dil Öğretiminde İletişimsel Yeti", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 12, s. 45-59.
- Budak, Yusuf. (1992), *İletişimci Yaklaşımın Yabancı Dil Eğitim Programındaki Yeri*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Demirel, Özcan. (1999), *Yabancı Dil Öğretimi, İlkeler, Yöntemler ve Teknikler*, Usem Yayınları, Ankara.
- Freeman, Diane Larsen. (2006). *Techniques and Principles in Language Teaching*. Oxford University Press, NewYork.
- Güneş, Firdevs. (2011), "Dil Öğretim Yaklaşımları ve Türkçe Öğretimindeki Uygulamalar", *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 15, s. 123-148.

Hengirmen, Mehmet. (2000), *Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri ve Tömer Yöntemi*. 3. Baskı, Engin Yayınevi, Ankara.

Temizöz, Hülya. (2008), *Yabancı Dil Öğretiminde Dil Bilgisi Çeviri Yöntemi ve İletişimci Yaklaşım Uygulamalarının Öğrencilerin Öğrenme Becerisi Üzerindeki Etkisi*, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Malatya.